

ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

ОСНОВИ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ

СИЛАБУС

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	20 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	Музичне мистецтво
Форма навчання	Денна
Курс	I
Семестр	1

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол засідання
кафедри теорії літератури
та зарубіжної літератури
№ 3 від 17.09.2020 року

Силабус навчальної дисципліни «Основи критичного мислення» підготовки бакалаврів галузі знань 02 Культура і мистецтво спеціальності 025 Музичне мистецтво освітньо-професійної програми Музичне мистецтво.

Розробник: Балабуха Н. В., старший викладач кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури
протокол № 3 від 17 вересня 2020 року

Завідувач кафедри

доц. Романов С. М.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	02 Культура і мистецтво 025 Музичне мистецтво ОПП Музичне мистецтво Перший (бакалаврський) рівень	Нормативна
Кількість годин/кредитів 60 год. / 2 кредити		Рік навчання – 1
		Семестр – 1-ий
		Лекції – 18 год.
ІНДЗ: реферат, есе		Практичні (семінарські) – 0 год. Консультації - 4 год.
		Самостійна робота – 38 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання – Українська		

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Балабуха Наталія Вікторівна
Науковий ступінь	-
Вчене звання	-
Посада	Старший викладач кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури
Контактна інформація	моб. тел. (050)5734004 balabukha.nru@gmail.com Balabuha.Natalija@vnu.edu.ua ,
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700 Очні консультації: в день проведення лекцій (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі.

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Навчальна дисципліна «Основи критичного мислення» призначена для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на факультеті культури та мистецтв.

Мета викладання навчальної дисципліни: ознайомити студентів із основними принципами, етапами, рисами критичного мислення; формувати навички аналітичної та критичної роботи з інформацією, вміння аргументовано висловлювати свою позицію та володіння основними евристичними прийомами і стратегіями, а також технологіями критичного мислення.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Основи критичного мислення» є поняття, структура, закономірності логічної складової у критичному процесі, форми та методи аргументації, основи, стратегії, процедури критичного мислення, практичні навички формально-правильного, раціонального мислення. Предметом вивчення виступають форми думки при правильному мисленні і закони, за якими відбувається мислення в пошуках істини, критичного ставлення до інформації, аналіз аргументації.

Вивчення дисципліни полягає у набутті здобувачами вищої освіти знань, умінь і здібностей (компетенцій) ефективно реалізовувати набуті теоретичні знання на практиці, а саме: надання студентам теоретичних знань про основні форми мислення, закони і правила логіки;

допомога студентам у формуванні практичних навичок застосування логічних законів і правил; розвиток умінь пояснювати інформацію з різних джерел знань і використовувати її в різних контекстах; реалізовувати такі операції, як розуміння, аналіз, синтез, оцінка та ін.; усвідомлення власного рівня оволодіння тим або іншим способом розумової діяльності, цінності для себе такого навчання; посилення мотивації до подальшого розвитку відповідних умінь; розвиток умінь усвідомлено використовувати методи (стратегії) критичного читання; визначення основних видів та способів обґрунтування та критики переконань; виявлення умінь продемонструвати залежність способів аргументації від специфіки аудиторії та контексту, а також вказати на своєрідність аргументації в різних областях діяльності; усвідомлення стратегії та тактики аргументації; формування навичок застосування знань, отриманих у процесі вивчення дисципліни, на практиці – в спілкуванні (діалозі), спорі (дискусії), виступі, як у навчальному процесі та науковій діяльності, так і в повсякденному житті. Сучасне суспільство наповнене інформацією найрізноманітнішого ґатунку, тому одним із ключових умінь людини в інформаційну епоху є здатність визначати якість інформації, відрізняти правду від брехні, відмежовувати об'єктивні факти від суб'єктивних думок. Крім того, критичне мислення має важливе значення для формування у молодих людей лідерських якостей, що є необхідною умовою для успішної професійної реалізації. Запропонований курс дозволить студентам-першокурсникам опанувати мистецтво усвідомленого розмірковування, що не лише дозволить їм стати захищеними від різноманітних інформаційних маніпуляцій та уможливить їхнє свідоме навчання, а й стане міцним підґрунтям для їхньої майбутньої професійно-освітньої діяльності та фахового зростання. Застосування стратегій критичного мислення підвищить методологічну підготовку, отже, сприятиме успішності навчальної і в перспективі наукової діяльності. Навички критично мислити і критично сприймати інформацію потенційно може мати позитивний вплив на якість життя студентів, сприяти розвитку їхнього емоційного інтелекту та дозволить їм цілеспрямовано моделювати емоції під час освітнього процесу.

2. Передумови до вивчення навчальної дисципліни (пререквізити) й постреквізити

Основною передумовою для вивчення курсу «Основи критичного мислення» є бажання студентів навчитися думати критично, що в результаті приведе до усвідомлення ними прикладного значення дисципліни для своєї майбутньої професії. Цій меті підпорядковані усі наступні кроки, а саме: ознайомлення з теоретичними і філософськими основами критичного мислення, з необхідною термінологією, з методикою та основними принципами предмету.

Постреквізити: Основи права (частково, 4 семестр), Логіка (5 семестр), Основи мистецтвознавчих досліджень (6 семестр), Курсова робота з музикознавства (7 семестр).

3. Завдання навчальної дисципліни:

закласти у студентів умінь критично оцінювати вірогідність умовиводів, покладених в основу висловлених тверджень, аргументів, інтерпретацій та вірувань;

навчити розуміти процеси логічної структури обґрунтування власної думки;

сформувати знання компонентів аргументації як невід'ємного складника критичного мислення.

Студенти повинні:

усвідомлювати важливість можливості реалізовувати свої права і обов'язки як члена вільного громадянського суспільства, сповідувати демократичні цінності;

бути критичними і самокритичними, а, відтак, завжди послідовно досягати верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

уміти оволодівати сучасними знаннями;

знати як шукати, опрацьовувати та аналізувати інформацію з різних джерел;

уміти виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

аналізувати процеси побудови, вербалізації та інтерпретації логічного висловлення;
оцінювати якість аргументації;
створювати тексти, у яких твердження були б логічно побудовані, аргументовані та засновані на фактах;
обробляти та аналізувати інформацію, навіть альтернативну – таку, що відрізняється від уявлень і знань суб'єкта;
формулювати доцільні запитання і знаходити на них вірогідні відповіді;
розпізнавати недостовірну інформацію та маніпулятивні технології;
оцінювати обґрунтованість висновків, позицій та аргументів;
робити обґрунтовані та достовірні висновки, що базуються на попередньо опрацьованому автентичному матеріалі;
застосувати знання у своїй майбутній професії.
Форми поточного контролю:
1. Самостійна робота, у т. ч. тести.
2. Творчі індивідуальні роботи, зокрема літературно-музичні композиції.
3. Участь у дискусії.

4. Результати навчання (компетентності):

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 7. Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 12. Здатність працювати автономно.
ЗК 15. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 16. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (частково).
ЗК 17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (частково).

Фахові компетентності (ФК):

ФК 13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
ФК 14. Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 11. Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / менеджерській / діяльності.
ПРН 16. Виявляти розуміння фінансово-адміністративних принципів організації мистецьких заходів, закладів культури та музичної освіти.

Soft skills:

- здатність логічно і критично мислити, самостійно приймати рішення;
- креативність;
- вміння працювати в команді;
- навички комунікації, вміння виступати перед аудиторією, лідерство;
- здатність управляти своїм часом, розуміння важливості deadline (вчасного виконання поставлених завдань).

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Самостійна робота	Консультації	Форма контролю
Тема 1. Вступ. Мета і зміст сучасної освіти. Компетентнісний підхід. Глобальні компетентності для людства в ХХІ столітті. Компоненти, які обумовлюють поведінку людини. Поняття «критичне мислення» (КМ). Наслідки несформованості навичок критичного мислення. Мета КМ і стратегії для розвитку КМ.	6	2	4		ІРС (сенкани, відповіді на питання анкети)
Тема 2. <i>Критичне мислення як логічна рефлексія.</i> Предмет і завдання критичного мислення. Історія виникнення дисципліни. Історичний розвиток логічного знання як процес становлення критичного мислення. Поняття про критичне мислення у М. Ліпмана, Д. Клустера, Р. Пауля, Д. Халперн. Відмінність точок зору і відмінність змісту понять про критичне мислення. Основні терміни і ключові поняття предмету. Міждисциплінарні зв'язки критичного мислення з риторикою, логікою, теорією аргументації, прагматикою, дискурсологією, стилістикою. Етапи критичного мислення. Піраміда Блума (Рівні мислення). Елементи критичного мислення. Принципи (стандарти) критичного мислення (прозорість, точність, чіткість, релевантність, послідовність, логічна коректність, завершеність, цілісність, достовірність). Прийоми розвитку критичного мислення. Маєвтика. Діалектика. Метод кошику ідей. Метод записника Хефеле. Мозковий штурм. Метод фокальних об'єктів. Метод синектики. Ромашка Блума. Кола Вена (діаграма Ейлера-Вена). Механізм ЗХД. Гроування (Асоціювання). Прикладні аспекти критичного мислення та важливість його формування у суспільстві (використання принципів критичного мислення у повсякденному житті, у масмедіа та в освіті).	13	4	8	1	ІРС (повідомлення (роз'яснення) щодо парадоксу (логічного, математичного, фізичного, інших)) ПРЗ РМГ РЗ Р
Тема 3. <i>Основні формально-логічні закони та метод формалізації.</i> Закон як відображення найбільш істотних зв'язків і відношень у предметах і явищах об'єктивного світу. Закони мислення. Зв'язок мислення і законів природи та суспільства. Основні риси правильного мислення: визначеність, послідовність, несуперечність та доказовість. Основні закони логіки. Закон тотожності та його об'єктивна основа. Закон суперечності (несуперечності). Практика використання законів логіки. Проблеми вияву логічних форм у висловлюваннях та умовиводах. Суперечності та актуальні проблеми	4	2	2		ІРС/РМГ (Дія законів розвитку (на прикладах із галузі знань))

формально-логічних законів.					
Тема 4. Понятійний апарат міркувань. Поняття як форма думки (мислення). Мовні засоби вираження поняття. Зміст поняття. Предмет як форма вираження ознак предмета. Типологія ознак предмета. Обсяг поняття. Множина і обсяг поняття. Види понять. Логічні відношення між поняттями. Обмеження і узагальнення понять. Поділ поняття як логічна операція. Поділ цілого на частини та класифікація. Опис, характеристика, порівняння, розрізнення, екстенсивне визначення. Прийоми формування понять.	4	2	2		Р/РМГ/ПРЗ
Тема 5. Критичне мислення і логічний характер судження. Судження та логічна структура суджень. Прості й складні судження. Характеристика індуктивних, дедуктивних і силогістичних суджень. Лінійне упорядкування. Відмінність між істинністю і валідністю. Умовні судження. Комбінаторні судження. Силогістичні судження. Судження в повсякденному житті.	4	2	2		Р/РМГ/ПРЗ
Тема 6. Критичне мислення і аргументація. Базові логічні концепти. Сила аргументації. Мислення як перевірка гіпотез. Судження і раціоналізація. Переконавання і пропаганда. Психологія доводів. Відмінність між власною думкою, обґрунтованим судженням і фактом. Візуальна орієнтація. Як змінювати переконання. Пояснення, прогнозування, контроль. Самопрограмування. Інтуїція. Структура прийняття рішень. Базові поняття логіки й аргументації (індукція і дедукція). Закономірності дедуктивного судження (гіпотетичний силісмізм, категоричний силісмізм, аргументація шляхом виключення, аргументація за допомогою визначення). Закономірності індуктивного судження (індуктивне узагальнення, предикативний аргумент, аргумент з посиланням на авторитет, звичайний аргумент, статистичний аргумент, аргумент за аналогією). Типологія запитань та види відповідей.	9	2	6	1	ПРЗ ДС РМГ (навчальна екскурсія, літературно-музичні композиції) / ІРС (есе, відгук)
Тема 7. Критичне мислення та академічне письмо. Навчання написанню аргументованих творів, відпрацювання вміння обирати тему, оформлювати обґрунтування, обстоювати свою думку, логічно вибудовувати свої судження, обирати і описувати методи дослідження, робити обґрунтовані висновки. Упорядкування та узагальнення інформації. Методи опрацювання інформації. Правила	11	2	8	1	ПРЗ РМГ ДС ІРС (тести/самостійна робота)

оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015. Поняття і принципи академічної доброчесності.					
Тема 8. Критичне мислення і масмедіа. Основи критичного читання. Інтерактивна система запису для ефективного читання і розмірковування. Джерела інформації. Класифікація типів текстів. Дезінформація як різновид інформації. Як розпізнати фейк. Оцінка джерел. Як навчитися критично сприймати інформацію, що подається різноманітними масмедіа. Поняття дискурсу і важливість контексту повідомлення. Поняття медіаграмотності. Формування власної точки зору на основі достовірної інформації. Брехня і маніпуляція. «Вікно Овертона». Непряме заперечення. Поняття «творче мислення».	9	2	6	1	АТ/ІРС (анотація до одного із джерел інформації (статті, монографії) відповідно до обраної спеціальності) ДС
Разом за модулем	60	18	38	4	Поточний контроль – 40 балів
Види підсумкових індивідуальних завдань (модульний контроль)					Бал
Реферат					40
Есе					20

*Форми контролю: ДС – дискусія, ІРС – презентація, РЗ – розв’язування завдань, РМГ – робота в малих групах, ІРС – індивідуальна робота студента, АТ – аналіз тексту Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, компаративний аналіз творів (у т. ч. перекладів) тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

За виконання завдань (на вибір) здобувач освіти може отримати додаткові 5 балів:

Підготувати реферат (презентацію, повідомлення) за темою (одним із питань) лекції.

Прочитати і охарактеризувати одну з монографій зі списку рекомендованої літератури.

Здійснити аналіз твору (у т. ч. музичного), визначеного викладачем: усно; або в письмовій формі.

Прочитати і законспектувати наукову працю про самостійно підібраний твір. Порівняти власну і наукову рецепцію твору.

Творча робота: написати твір-есе за темою переглянутої музейної експозиції, виставки живопису, вистави, кінофільму, концертної програми тощо.

Підготувати літературно-музичну/драматичну композицію / флешмоб / презентацію до ювілейної суспільно важливої дати.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Здобувач освіти зобов’язаний відвідувати лекційні заняття згідно розкладу та систематично виконувати навчальні завдання (зокрема відведені для самостійної роботи). Береться до уваги відвідування лекцій (пропущені заняття не відпрацьовуються, але знання матеріалу лекцій обов’язкове), активність на заняттях (опрацювання інформаційних джерел та літератури, аналіз теоретичних відомостей, опрацювання конспекту лекції, володіння термінологічним словником дисципліни, підготовка відповідей, доповнення та коментарі відповідей інших студентів, підготовка презентацій, виконання індивідуальних завдань, участь у дискусіях тощо, відображено в балах). Цінується і заохочується творчий підхід до опрацювання запропонованих тем. Передбачено можливість зарахування результатів формальної, неформальної, інформальної освіти, студент також може покращити свої бали, взявши участь у конференціях, круглих столах, студентських обговореннях проблем, пов’язаних із критичним

мисленням, академічною доброчесністю та аргументацією.

Здобувачі освіти мають право відпрацювати пропущені з поважних причин (лікарняний листок, відрядження) заняття у формі співбесіди з викладачем або письмових завдань. Науково-педагогічний працівник гарантує доступність зустрічей у межах університету, а також можливість заочної комунікації та консультування з урахуванням електронних можливостей (навчальних платформ – Moodle, Office 365; або Skype, Zoom та ін.).

Якщо студент хоче покращити підсумковий бал за аудиторну (поточну) роботу, пропонується підготовка та захист презентації на одну із запропонованих тем (на вибір), або написання тез. Також студент може обрати будь-який медіатекст із актуальних медіаджерел та зробити його критичний аналіз із використанням методик і технік, засвоєних під час вивчення курсу.

Політика щодо академічної доброчесності. В оцінюванні підготовки здобувачем освіти індивідуальних творчих завдань керуємося політикою академічної доброчесності. Основні параметри академічної доброчесності включають такі позиції: висловлення власних міркувань із певних питань із покликанням на легітимні академічні джерела (статті в наукових часописах, які мають друковані версії та затверджені відповідними інституціями); оригінальне та самостійне виконання запропонованих завдань, запобігання проявам різних форм академічного плагіату (списування, фальсифікація фактів, кількісні та якісні маніпуляції), двостороння комунікація з питань якості й доцільності контенту дисципліни та форм контролю. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Учасник освітнього процесу має дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися часових меж та лімітів навчального процесу. Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання всіх видів робіт, передбачених курсом. Викладач терміни виконання певних видів робіт визначає заздалегідь. Терміни підсумкового контролю, ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії.

Перескладання матеріалу в межах навчального плану допускається у разі лікарняного чи відрядження та за графіком узгодженого з деканатом індивідуального плану.

Критерії оцінювання реферату

Обґрунтування актуальності, формування мети, завдань та визначення методів дослідження	4 б
Складання плану реферату	2 б
Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів дослідження у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	15 б
Дотримання правил реферування наукових публікацій	4 б
Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	10 б
Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	5 б
Усього	40 б

V. Підсумковий контроль

У процесі опанування дисципліни студент може отримати максимально 100 балів (поточний контроль – 40 балів, МКР – 60 балів). Поточний контроль передбачає такі види роботи (на вибір здобувача): складання сенканів (3 бали), повідомлення (2 – 4 бали), презентація (7 балів), самостійна робота, у т. ч. тести (20 балів), участь в екскурсії та написання відгуку-есе (5 / 5 балів), участь у дискусії (10 балів). Модульний контроль передбачає написання реферату (оцінюється 40 балами) та короткого академічного есе (оцінюється 20 балами), а також індивідуальну співбесіду з викладачем (очно або онлайн).

Студенти, які впродовж семестру набрали 75 і більше балів та погоджуються із відповідною оцінкою, залік не складають.

Формою підсумкового семестрового контролю є залік за темами лекційного курсу.

Питання та завдання до заліку з курсу «Основи критичного мислення»

1. Що таке критичне мислення?
2. Етапи критичного мислення.
3. Принципи критичного мислення.
4. Глобальні компетентності.
5. Чим відрізняється демократичний тип поведінки людини від авторитарного типу поведінки?
6. Джерела інформації.
7. Класифікація типів текстів (літературних документів).
8. Як розпізнати фейки?
9. Назвіть формально-логічні закони та дайте їм характеристику.
10. Що таке поняття як форма мислення?
11. Що таке судження та яка логічна структура судження?
12. Що таке прості та складні судження?
13. Типи запитань.
14. Що таке аргументація?
15. Що таке спростування?
16. Правила ведення дискусії.

Завдання:

1. Які події останніх тижнів 2020 (2021) року вважаєте визначальними для України? Чому?
2. Складіть анотацію до однієї зі статей, опублікованих у грудневих випусках (за п'ятницю) всеукраїнської газети «День» (www.day.kyiv.ua). Чому Ви вибрали саме цю статтю?
3. Прокоментуйте запропоновані вислови:

Мистецтво дає можливість людині відчувати своє вище призначення (Е. Т. А. Гофман)

Справжнє мистецтво ніколи не пропагує зло (Денис Процаєв, піаніст)

Нашому народу потрібно знати свою аристократичну історію, свою Високу історію (Лариса Івшина)

Музика... Ти є мова отам, де всі інші мови кінчаються (Р. М. Рільке)

Музичні родини на перехресті культур

Найперше – Музика у слові! (Поль Верлен)

Учені з Оксфорда встановили, що активне «споживання» мистецтва продовжує термін людського життя (2020)

Не буває гіршого ворога в народі, ніж інтелігенція, вихована окупантом (Махатма Ганді)

Мовою культури нам ще доведеться навчитися розмовляти (Наталія Дзюбенко-Мейс)

Не знаю, чи справді ангели в присутності Бога грають лише Баха; але я впевнений, що у своєму домашньому колі вони грають Моцарта (Карл Барт)

Я вважаю, що музичний смак людини може про неї багато вам сказати (Лейла Сейлс)

Де закінчуються слова, починається музика (Генріх Гейне)

Бах майже змушує мене повірити в Бога (Роджер Фрай)

Музика є універсальною мовою людства (Генрі Лонгфелло Уодсворт)

Всесвіт творить музику весь час (Том Вейтс)

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно

60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основний перелік:

1. Задніпрянець І. Технологія розвитку критичного мислення. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://chervonakalina.ucoz.com/load/tekhnologiji_navchannja/tekhnologija_rozvitku_kritichnogo_mislennja/tekhnologija_rozvitku_kritichnogo_mislennja_i_zadniprjanec/15-1-0-20
2. Києнко-Романюк Л. Зарубіжна і національна практика розвитку критичного мислення в учнів і студентів. *Вища освіта України*. 2004. № 4. С. 109 – 113.
3. Колотілова Н. Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку: монографія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.
4. Комаха Л. Г. Логічні засоби аргументації у філософському знанні: монографія. Київ : Центр навчальної літератури, 2015. 360 с.
5. Конверський А. Критичне мислення. Підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 340 с.
6. Кроуфорд А. Технології розвитку критичного мислення. Київ : Вид-во «Плеяди», 2006. 220 с.
7. Макаренко В. М., Туманцова О. О. Як опанувати технологію формування критичного мислення. Харків : Основа, 2008. 96 с.
8. Пометун О. І. Основи критичного мислення. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. 216 с.
9. Терно С. О. Критичне мислення: динаміка та сфера застосування. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2016. Вип. 46. С. 310 – 315. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npifznu_2016_46_58.
10. Тягло О. В. Критичне мислення: навчальний посібник. Харків : Основа, 2008. 192 с.
11. Фрейде П. Формування критичної свідомості / П.Фрейде. Київ : ЮНІВЕРС, 2003. 170 с.
12. Щербина О. Філософія логіки, філософська логіка, аргументація / О. Щербина. *Філософська думка*. 2013. № 5. С. 103 – 112.
13. Ямщикова Л. Критичне мислення як вид розумової діяльності [Електронний ресурс]. Режим доступу : [http:// spc.ks.ua/file_download/42](http://spc.ks.ua/file_download/42).

Додаткова література:

14. Гупан Н., Пометун О. Формування критичного мислення у процесі навчання прав людини. Електронний ресурс – Режим доступу: http://shron.chtyvo.org.ua/Hupan_Nestor/Formuvannia_krytychnoho_myslennia_uchniv_u_protsehi_navchannia_prav_liudyny.pdf
15. Шпіца Р. І. Формування мистецьких знань учнів 7-8 класів на інтегрованих уроках музики: автореф. дис. ... канд. пед. наук за спеціальністю 13.00.02 теорія і методика музичного навчання / Р. І. Шпіца; Національний педагогічний університет ім. М. Драгоманова. К., 2017. 23 с.
16. Bassham Gregory et al. Critical Thinking. A Student's Introduction. New York : Mc Grow Hill, 2011.